

DRUŽINSKI PRIJATELJ

poučno-zabavni list s podobami za slovenske družine.

Izhaja dvakrat mesečno in sicer vsak drugi in četrti petek v mesecu.

Naročnina je za vse leto 3 K., za pol leta 1 K 50 st. Posamne številke po tobakarnah stanejo 10 st.

Dopise, naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati pod naslovom: Uredništvo (oziroma uprava) „Druž. Prijat.“ v Rojanu pri Trstu, števil. 3.

Poštno-hranilničnega računa števil. 864.139.

Dan sprave.

(Ljudska igra s petjem v štirih dejanjih).

Spisal *Zvonimir Miste.*

(Konec.)

IV. Dejanje.

1. prizor.

(Kmečka soba. Marijanica, Vanja in mizar sedijo za obloženo mizo).

Mizar (*vstane*): Treba bude iti domov!

Marijanica: Ej, kam se vam mudi? Ostanite, boter!

Mizar: Moram iti: nujno delo imam za ženina! — No, kaj sem hotel reči: ciganka ti je pa povedala dobro zdravilo za Urha, kaj ne?

Marijanica: Res, kdo bi mislil, da ta umažana babura kaj ve! No, sedaj pa verjamem!

Mizar: Beži, beži! Kaj res verjameš? Čakaj ti pa povem: ciganka je prišla k nam in omenila, da je bila pri vas, ko sta se baš vidva stepla. In takrat sem namignil ciganki, da ti gre nasvetovat za Urha rakev...

Marijanica: Zakaj mi niste tega sami povedali?

Mizar: Dolgo mi je bilo že na jeziku, a kar ni mi hotelo iz ust. (*Urh prinese iz kuhinje nekaj steklenic*). Pa, z Bogom! (*da Vanji roko*).

2. prizor.

Urh (*naglo*): Oho, kam se vam tako mudi? Sedite še, sedite!

Mizar: Svet se ženi in hoče imeti mize, postelje in tako ropotijo. Moram domov! Brez zamere! Z Bogom! (*odhaja*).

Vsi: Z Bogom!

Urh: Tako, sedaj povem pa naprej! — In ko sem zagledal tukaj na tleh rakev in se spomnil, da sem ležal pravkar sam v nji, spomnil

sem se tudi naenkrat svojega nekdanjega, srečnega življenja. Groza me je čudno pretresla, ko sem zagledal takorekoč odprti grob... Sam nisem več vedel, kaj se godi v meni. Naenkrat sem začutil v sebi pravi gnjus in obup do sedanjega, hudobnega življenja: dušilo me je nekaj v srcu in zaželel sem kazni — želel sem ječe! Zahrepenel sem, poboljšati se in se odslej ogibati gostilničnih prostorov... V srcu pa sem začutil novo, mlado moč, ki bi mi lahko premagala vse ovire na novem potu. Odslej sem ves drug človek!

Marijanica: Torej je vendar res! Ljubi Urh, kako si me razveselil! Molila sem zate veliko in veliko, ljubila sem te, dasi nesrečna, iz vse svoje duše in moje upanje je bilo globoko rekla bi: gotovo! In danes uživam zato sladko plačilo. Odslej, Urh, zopet zastaviva v delo združene moči v blagor otrok in bližnjih, sebi pa v veselje. Tako tudi Adamu in Evi pred grehom delo ni bilo težavno in utrudljivo, ampak bilo je njima v veselje in zabavo. In glej, Urh, tudi tebi, ki si se povrnil vsaj v svojo prvotnost, ne bode d lo več tako zoprno, akoprav mučno, kajti v delu bodeš videl svoj cilj in našel veselje.

Vanja (*zaploska*): Tako je. Živela, Urh in Maruša! (*trkajo*). Sedaj prosim pa jaz za besedo.

Urh: Tako je, stric! Marijanica vam jo tudi dovoli.

Vanja (*vstane*): Prišel sem sem prav na ta dan po naključju, da z vama obhajam dan sprave. Ta dan sprave me je globoko ginil. Torej le še predlagam, da si vidva po dveh letih bridkosti in mučne jeze podasta roki v večno spravo.

Urh in Marijanica (*si sežeta v roko*): Živijo, stric! Tako srečna hočeva ostati!

Urh: V spomin na to se kajenju čisto odpovem.

Prihodnja številka izide 28. julija.

Vanja: Prav imaš! Na eni strani si ohraniš zdravje, na drugi pa denar.

Marijanica in Vanja: Živijo, Urh! (*trkajo*).

Vanja: Ker še nisem dal nikomur besede, nadaljujem. — Razveseljen nad tem, da sem videl tako lepo spravo, darujem naši vrli šolski družbi sv. Cirila in Metodija svoto denarja...

Urh: In midva priloživa tudi nekaj!

Vanja: Dobro, dobro! To me veseli...

3. prizor.

Peter (*zaigra med vratmi na piščal*):

„Zadoni nam, zadoni,
iz src napev krepak,
o, slavljenec današnji,
pozdravljen tisočkrat!

(Aljaževa pesmarica“).

Vanja (*zaploska*): O, le bližje, le bližje....!

Urh: Še Neža naj pride: pokliči jo! (*Peter odide*).

Marijanica: In jaz otroke (*odide*).

Urh: No, sedaj bode pa cel semenj.

Vanja: To me jako veseli in takih prizorov bi rad še mnogo videl pri vas. Prihodnjič pripeljem še koga s seboj.

Marijanica (*prinese hlače*): Na, Urh! Odslej bodeš zopet uzoren gospodar in zato se jaz hlačam odpovem...

Vanja (*smeje*): Ohooo! Kaj ne, te hlače je prinesel Marijanici Miklavž?!

Urh: Da, kakor veste! in Marijanica ima prav.

Vanja: Da te hentaj, dobro sta menjala: saj se bodo hlače tebi res bolj podale kot Marijanici! Dober ukus imaš!

Urh: Marijanici v spomin nasadim krog doma velik sadovnjak, ki nam ne bode le v veliko veselje, ampak tudi v veliko korist. Poleg tega se naročim tudi na jeden časopis, da nam bode v pouk in razvedrilo.

Vanja (*ga potaplja po rami*): Tako je prav, Urh, tako! Za sedaj sadovnjak in pa vojsko na papirju. Otroke vzgajajta v zdravem narodovem duhu in hvaležni vama bodo.

Marijanica: Kje so neki otroci tako dolgo? (*gre k vratom*.) No, le notri, kaj se sramujete! (*vstopijo*).

Vanja: Saj smo vsi po božji podobi vstvarjeni! Le vkup, le vkup, uboga «gmajna!»

Marijanica: Stric, vas imajo, mislim, povsodi radi, ker ste tako dobrovoljni!

Vanja He he he! Ako Nemci še celo pojo svojo „vahto na gmajni“, zakaj bi jaz neki niti ne rekel kaj takega?! (*otroci znašajo stole in posedajo, Peter in Neža vstopita*).

5. prizor.

Urh (*Petru in Neži*): Le sem!

Vanja: Hej, to je pa cel parček in ženin sam godec! Le sem, bomo katero zakrožili!

Peter: Prav, prav! Jaz in Neža sva rojena pevca!

Urh: Sedita! (*nataka*). Pijta! To ni vinska barva, ampak — malinovec!

Vsi (*trkajo*): Živijo!

Vanja: Ti godec — saj te smem tikati — katero znaš?

Peter: Katero rečete!

Vanja: Ni slaba ta! Ali znaš: „Mi smo Slovani!“

Neža: To znamo vsi!

Vanja: To je lepo: tedaj bodi ta prva! (*zapojo*):

Čvrsti koraki kot čvrsti junaki,
misli bogate kot silni duhovi,
jaki v ljubezni, pri delu možaki,
mi smo Slovani in naši so dnovi!

Tam od Balkana in njega pogorja,
pa do trisolnčja in hribov ledenih,
od Krkonošev do vzhodnega morja,
največ Slovanom je tal izročeni.

Bliska se zora, zbežala bo mora,
kviško zakladi, na dan veleumi,
vzcvete nam morje in raven in gora,
mi smo Slovani, hurá naš zabrumi!

6. prizor.

Pismonoša (*vstopi*): Pismo od sodnije! (*da pismo*).

Urh: Kaj je neki? (*natoči pismonoši kozarec in plača*).

Pismonoša (*izpije*): Hvala! Dobro ste jo rezali! — Pa, z Bogom! (*odhaja*).

Marijanica: Z Bogom!

Vanja: Jaz pa vem kaj je v pismu, saj sem prav zato danes sem prišel. Bodita vesela...!

Marijanica: Sodnije se človek vedno boji...

Urh (*čita*): Da, k sodniji bode treba iti. Hej, Marijanica, zaprli te bodo!

Vanja: In ne zastonj! Veliko bodeš podedovala.

Marijanica: Bežite no, stric, po komu?!

Vanja: Ej, pozabil sem bil vama že povedati o tem, ker sta me tako čudno vsprejela. — Tvoja sestrična je na smrt bolna.

Marijanica: Kako veste to? Kje je?

Vanja: Kakor veš je imela v Bosni prodajalno. Ker je že priletna in se je čutila slabo, zato je tam vse prodala in odšla domov, da doma umre. Na poti k vama je obnemogla pred bližnjim trgovom. Znesli so jo v hišo neke bogate, a skope udove. Toda, ker so našli pri njej hranil-

nično knjižico, mnogo denarja in dragocenosti, storila je nepoštena udova vse, da se ničesar ne razve in zadrži bolnico. Ljudem ni dovolila dostopa, samo dekla je smela k njej. Že revno in blizo smrti je prisilila skopušna udova, da je napravila prisiljeno oporoko, po kateri pripade njeno veliko premoženje ułovi, borih deset kron pa dobi dekla za postrežbo po dnevi in po noči. — Moj sin — častnik pa je prišel ob orožnih vajah slučajno v tisto hišo stanovat in sicer ravno nasproti bolnične sobe. Ker je zdravnik, se je nekega večera zavzel za tarnajočo bolnico in ta mu je vse razkrila, tako, da sta se izpoznala. Drugega dne je že odšel dalje, toda ovadil je sodniji vse, češ, da je oporoka prisiljena in krivična. Kot postavne dediče je navedel tebe in Jero. O Jeri pa je še dostavil, da je tako uboga, da skoro prosjači. — Ne vem, kako je to, da je reva zmiraj tako nesrečna: če si le malce opomore, pa jo že zopet kaj zadene! S tem deležem — kakih petnajst tisoč — pa menim, da si popolnoma opomore. — Seveda je sodnija takoj nato prišla udovo in ovrгла oporoko. Ker se pa moj sin ni podpisal na ovadb, zato je obdolžila babura celo hišo, deklo pa izpodila iz službe.

Marijanica: Jeri to iz srca privoščim: opomogla si bode, reva! Še jaz sem vašemu sinu zanjo hvaležna — Torej je vaš sin hotel kupiti našo Katico? In to ste lepo zamolčali?! Nič več ga nisem poznala: urastel je in pa tudi obleka pre naredi človeka. Oj, ta porednež! Kedaj nas zopet obišče? (*Trkanje*).

Urh: Notri!

7. prizor.

Jera: D ber dan, vsem skupaj!

Vanja, Urh in Marijanica: O, Jera! Če se o volku meni, pa volk pride.

Jera: O, stric! (*Sega v roke*).

Urh (toči): Na pij! Sedi!

Jera (sede): Res sem že trudna! Že zgodaj po noči sem šla od doma. To pismo (*da Urhu*) sem dobila od gosposke, a ne vem kaj pomeni!

Urh (odpre in čita): Jera, sodnija te kliče. Z Marijanico podedujeti v liko denarja po sestrični

Jera: Kaj je umrla?!

Urh: Ne še, ampak blizu smrti je! Vračala se je bolehnna in priletna iz Bosne k nam, a obnemogla je pred bližnjim trgov. Ker je bogata, ukrenila je premožna in skopa udova, h kateri so jo zanesli, vse, da jo na vsak način obdrži. Nato pa je prisilila na smrt bolno revo, da je zapustila vse svoje premoženje nji, borih deset kron pa je volila postrežnici — dekli. — Nek gospod pa je to izvedel in vse ovadil sodniji, a sodnija je že prišla udovo in ovrгла oporoko..

Jera: Oh, kako sem hvaležna tistemu gospodu! Rada bi mu kaj podarila, ko bi ga poznala. Kar solze mi stopajo v oči!

Marijanica: In ta gospod je stričev sin — častnik.

Jera: Jojmeni, pa ni res?! Seveda vaš sin je gospod in ne bi hotel ničesar vzeti!

Vanja: Pusti to, Jera, pusti! On ima zadosti. Da je pa stvar spravił v luč resnice to mu je velevalo pošteno srce. — On pride jutri za meno.

Jera: To je prav! da se mu vsaj najprijetnejše zahvalimo.

8. prizor.

Beračica (vstopi): Jehata, Urh, kaj niste umrli?

Urh: Kdo pa to zopet pravi?!

Beračica: Pri Zlobcovih sem izvedela: Obroč jim je povedal. Kropit sem vas prišla!

Urh (zase): Šmentani Obroč, ta je pa to že po vsej vasi raztrobil! (*Glasno*) Sanjalo se mu je! — Marijanica, daj še en kozarec sem in kaj za pod zobe, da me revica ne bode hodila zastonj kropit v ta klanec.

Beračica: Zlomkovi Obroč ta jih pa plete, ta! Ljudi ima za norea, pa bode ostal sam norec, de te te...! (*Pije, nato spravlja kruh*). Bog vam stokrat povrni! Še dosti veselih let! Pravijo, da tisti posebno dolgo živi, kogar ljudje za mrtvega razglase. Z Bogom! (*odide*).

Nekateri: Z Bogom!

Vanja: Veste kaj, mi moramo odriniti k bolnici, da nam prej ne umre kajti sinoči je bila jako slaba.

Urh: Hej, Peter, zaprezi! Mi pridemo takoj. Kar napravimo se! (*se razhajajo*).

(*Zastor pade*).

9. prizor.

(Urh, Marijanica, Vanja in otroci sede krog mize; na mizi je posoda, steklenice in kozarci.)

Vanja: To je pa včeraj klepetala babura. Mislił sem že, da nas bode kar požrla. (*Marijanici*) Torej manjka več dragocenosti, praviš, katera je sestrična včeraj še imela? Zakaj jih nisi vzela že včeraj?

Marijanica: Ker bi se sestrični morda hudo storilo, ako bi kar planila po vsemu. — Dragocenosti manjkajo vse. Samo nekaj denarja in kovčeg obleke sem še dobila. To sem ji danes tudi mirno povedala kajti pri mrliču se ne gre kregat.

Vanja: Jaz grdobo še danes naznanim! Ali nima še dovolj! ali ni udova in brez otrok! Oj, ti grdo ženišče, ti! Vse bi rado podrgnilo na kup. (*Trkanje*).

Urh: Naprej!

10. prizor.

Častnik: Dober dan! (*sega v roke*).

Marijanica: O, vi porednež, kak strah ste mi napravili!

Častnik: Kaj me poznate, he he he? Po Katico sem prišel, kaj ne?

Marijanica: O, sedaj vam bi jo že dala.

Častnik: Sedaj jo pa jaz ne maram! No, za kuharico jo pa le še vzamem; kaj ne, Katica?

11. prizor.

Udova (*vstopi brez trkanja in zakriči za častnikom*): Mrliča mi spravite takoj iz hiše!

Častnik (*se urno zasuče*): Oho! (*zase*) Duh babji, ali ne veš, da se potrka, predno vstopiš?!

Vanja (*udari po mizi*): Kaj se! mrliča iz hiše..!? Ali nimate mastno plačano?! Zakaj pa niste tedaj naznanili semkaj k Palčezvim, da je bolnica pri vas, kar je sama tako zelo želela!

Udova: Nič ni želela sem, prav nič!

Častnik: Tiho bodite, jaz sem priča in še kdo drugi!

Udova: Sram te bodi, Judež! Torej si me ti naznanil!

Častnik: Pazite, gospa, kaj govorite!

Udova: Ha hm, vi, kaj ste pa vi?

Vanja: Bolnico ste prikrivali ljudem, da se ne bi izvedelo njeno ime — toda Bog je pravičen!

Udova: Lažnjivec, kdo jo je prikrival?! Zakaj se je pa gnjezdila po moji postelji celi mesec!

Vanja: Pomirite se, gospa, to dožene sodnija! Toda, gospa, midva imava sicer še nekaj skupaj. Kam ste djali tiste dragocenosti, kar jih je imela rajna?

Udova (*razburjeno*): Kakšne dragocenosti neki? Ali se vam meša?!

Vanja: Govorite z menoj dostojno! Toda opozorim vas na to, da ste na mene kot na pravega naleteli! Dragocenosti bodele vrnilo radi ali neradi.

Udova: Nikdar! Kaj bodele še to iz mene izvlekli?! Nikoli!

Vanja (*naglo*): Torej imate njene dragocenosti? Dobro — vsi so na pričo za to, kar ste rekli! Ali prisežete, da jih nimate?

Udova: Zakaj neki ne, požeruhi...! Vam vsem se meša!

Častnik: Pazite, gospa!

Urh (*kazaje*): Dovolj je tega, tam so vrata! Zmenili se bodeмо pri sodnji!

Udova (*zase*): No, na take bike pa še nisem naletela, (*odvihra*).

Jera: Torej ta je tista nesrečna ženska? Ta ni pri pravi pameti..!

Vanja: Ta, ta! Ubogi njeni sosedje in posli! Ni zastoj udova. Toda, glede dragocenosti rečem, da bode dala vse nazaj. Jaz ji navijem uro!

12. prizor.

Obroč (*vstopi*): Ej, Urh, pojdi no malo sem! — Ali si res poedoval dvajset tisoč kron? Hej, boš dal za pošteno pijačo!

Marijanica (*Vanji*): Ta je tisti..!

Urh: Umrli sem zate in ti vse odpustil.

Obroč: Saj so res že govorili, da si umrl; samo to se je zdelo čudno ljudem, da ti nič ne zvoni. Kaj — kaj si mi pa odpustil?

Urh: Ves dolg Prijatelja sva: izpreobrni se tudi ti in zmerno živi!

Obroč: Veš kaj, Urh, pomeniva se drugikrat, sedaj se mi nudi v vas. O, kako veliko družino imaš. Dobro se imej! (*odide*).

Urh: Kako jo je nocoj hitro odkuril, kot bi ga gonili biriči.

Vanja: Ali bi se ta svetnik ne dal spreobrniti?

Urh: Težko, kajti njega se ne prime nobena dobra beseda.

Vanja: Poskusi, Urh, ampak dobro pazi, da te ne zapelje. Po mojih mislih ne napraviš boljšega dela, kakor če izpreobrneš pijanca, kajti rešiš ga ali bolnišnice, ali norišnice, ali pa jetnišnice, sploh — prezgodnjega groba: daruješ njemu in njegovi družini premoženje, mir in veselje, skrbiš njegovim otrokom za dobro vzgojo in povrneš mu v otrpnelo srce vero in narodno krepost.

Jaz samo to rečem: rešujmo mile brate razbojniškega pijančevanja, da bodo njih potomci zopet jaki in čvrsti, kakor so bili njih junaški predniki, katere ni mogel ukončati ne ogenj, ne meč! Le tako se dvigne naš, pijančevanju zapadli narod, duševno in talesno, da mu zasine toliko zaželjena narodna pomlad. One pa, ki so delali za narod na tem polju, bodo blagoslavljali potomci in to dobro delo jim bode kakor sladek up in kakor visok svetilnik iz teme v življenju in ob smrti...

Urh: Da, stric, tako delo bode meni v posebno veselje! (*Marijanica in Jera stopiti pred častnika*).

Jera: Gospod, sedaj so prišli vaši dolžniki. Zahvaljujemo se vam najiskrenejše za vašo dobroto. Bog vam povrni mi vam ne moremo!

Častnik: Že dobro, že dobro, nikar se mi ne zahvaljajte! Storil sem to ne le iz ljubezni do vas, ampak tako mi je veleval tudi čut pravičnosti.

Marijanica: Nikdar vas ne pozabimo ne mi, ne naši otroci!

Urh, Marijanica in Jera: Bog vas živi!

13. prizor.

Udova (*plane v sobo s sekivo in čudnim smehom*): Čakajte, p šasti Čakajte...! (*Otroci, Urh in Marijanica zbeže v kuhinjo, Jera, Vanja*

in častnik skozi uhod na levi strani). Pošasti... pošasti, vi ste krive vsega! Ob vse bom! Ob vse bom! Ves trg in vsa vas me že kolne.. vsak otrok se mi posmehuje... žvižgajo mi.. vse se mi pači...! (se krohot) Ho ho ho, kako bode to sladko, ko vas razdrobim, gadja zalega! Ho ho ho! Tako se dela mir (Pred kuhinjo.) Najprej razbijem ta vrata in te pošasti, hu hu hu...! (Vanja in častnik planeta v sobo: častnik ji od zadaj izpuli sekiro, a Vanja jo zgrabi.) Proč, pošasti, huuu...!

Častnik: Držite krepko, oče, norci so silno močni! Pomagajte, pomagajte..!

14. prizor.

Udova: Hu hu hu...! (Urh, Marijanica in Jera planejo v sobo, iz kuhinje gledajo otroci.)

Vsi: Zvezimo jo! (podero jo na tla.)

Častnik: Brž po zdravnika in k županu!

Udova: Proč, pošasti.. ves svet se vrti okrog mene.. hu hu hu...!

(Zastor pade.) (Sprememba.)

(Vrt pred hišo v mesečini. Marijanica se veselo ozira po okolici.)

15. prizor.

Marijanica: Kako krasen in svetel večer je — prav kakor bi se nebo veslilo nad našim spravnim dnevom! Kako skrivnostno in blagodejno je razlita mesečina po tihi noči..! Kako sladek je ta nocojšni večer, ko zrem v jasno daljavo..! Kje pot brezkončna se končava, ki v širni svet vsemira vodi? In vendar je povsod na tej poti On, ki je tako nepričakovano razgrnil oblake izpred moje duše, kakor jih razgrne izpred me seca! O, Urh je sedaj ves drug človek, še boljši bode, kot je bil nekdanj. Moj Bog, zahvaljujem se ti iz globočine svoje duše — iz celega srca!

16. prizor.

Urh (vstopi iz hiše): No, Marijanica, ali tudi tebi nocojšna mesečina tako ugaja? jaz se je ne morem nagledati!

Marijanica: To pomeni, da imaš zopet lahko vest in mirno in veselo srce! Močila sem za sestričino in potem sem se zasanjala tudi v to mesečino in zahvalila Boga, da nas je tako osrečil. Kako sva srečna! (se objameta). Podala sva si roki v večno spravo: noben zloben naklep naju več ne razdruži in ne zapelje v prepir! (Pojeta):

Zakonski stan je tehtnica,
na dveh straneh vznemirljiva —
če zmaje jo viljar grozan,
kako težak je spravn dan!

Marijanica: Z mojo dedščino se odpira nama in najinim otrokom pot v lepo bodočnost. (Vanja, častnik in otroci pridejo po vrtu).

17. prizor.

Vanja: Ohoo, Urh in Maruša! Ali tudi vama nocojšna mesečina tako ugaja? Mi se je ne moremo nagledati!

Marijanica: Tedaj smo vsi jedne misli! To znači veselo, srečno srce. Sedimo in katero zakrožimo! Ali ni nekaj krasnega milobna pesen ob lepih večerih? Ali ne pretresa duše? (Vzame citre raz mize).

Vanja: Veselimo se z veselimi! Pa jo vrezimo; kar to-le dajmo: „Sijaj, sijaj, lunica...!“

Vsi: Dobro, stric (Pojo, Marijanica spremlja s citrami):

Sijaj, sijaj, lunica,
sijaj v naša srčeca
zdravi čili,
lahkih nog,
bomo žili
brez nadlog!

Sijaj, sijaj, lunica,
sijaj v naša srčeca:
naša sprava
naj velja,
sreča prava
jo spremlja!

(Urh, Vanja in dečki vihte klobuke, ostali dvignejo roke; po vrtu prideta Peter in Neža. Peter nekolikokrat zavriska.)

(Zastor pade)

Sveta Ciril in Metod.

(Speval — Zvonimir Masle.)

Kres žarevaj, spev odmevaj,
v širno daljo vsepovsod,
vsa slovanska zemlja pevaj:
„Sveta Ciril in Metod,
naši zvezdi ve blesteči,
čuvajta pri nas obsev,
ki v ljubezni je goreči
rešil nas teme in rev!“

Silna naša bo beseda
in bogat bo naš pogled,
če se vaju prav zaveda
in posnema vajin vzgled;
če se ljubi jezik, vera,
kot svetinji davnih dni,
žetev naša bo stotera,
lepši dan nas pr budi. —

Kviško srca, zaorimo,
naj buči enoten buč,
blagovestnika slavimo,
vse obsevaj čista luč!
Dramimo odpadle brate
iz razkolništva teme,
v nas dobijo verne svate,
ko to slavlje proslave!“

Stolna cerkev sv. Justa v Trstu.

Spomini na mojo umrlo mater

(Iz češčine. — Priredila — Hedv. Podlipška).

(Konec.)

Ko sem bil že precej odrastel mi je pravila mati: Dete, ako ti Bog da srečo, ne bodi nikdar skop proti ubogim. Vidiš, nekega leta je krompir obrodil zelo slabo. Bali smo se, da nam ga zmanjka do spomladi. Govorila sva z očetom, da letos ne bomo mogli razdajati.

Prišla je zima — mnogi niso imeli niti jednega krompirja.

M. je prišel k meni, ter me prosil, da bi mu dala vsaj lonček krompirja. Tožil je, da bi grizel želod od glada, ako bi ga le imel. Dala sem mu. Prišel je drugi, tretji, jaz sem dala vsem. Razdala sem tisto zimo več, kakor bodisi kedaj drugikrat. A spomladi? Imeli smo za seme toliko, da nam je še ostalo. Gospod Bog nam je tedaj pomnožil, kajti kar daš revežem, ti On obilo poplača.

Ako bi tako mislil vsakdo — bi ne bilo socialnega vprašanja.

Moja mati je dolgo in hudo bolehal,

Bil sem na počitnicah. — Zemlja je bila suha, drevje in rastline žalo tne, na pol usable. Clovek, žival in rastlina — vse je koprnelo po mokroti. Neko popoldne se je konečno zablislilo od daleč grom je zabučal, nastal močan veter, prah se je valil v kolobarjih, ptič, živina in clovek, vse je hitelo pod streho.

Tema, blisk na blisk — grom na grom!

Sedeli smo pri materi in molili. Burja se je zaganjala, kakor razjarjeni orel, iz sivih oblakov

je padal topli dež. Ko je nekoliko pojenjalo, smo šli ven, se naužit svežega zraka. Blagodejna mokrota je napojila zemljo in rastline. Vse cvetje je dihalo vvalo Bogu. Kako to dehti, kako je prijetno, kakšno je to novo, življenje! In tam na nebu mavrica! Šel sem za materjo, klečala je pri odprtem oknu — in plakala.

„Zakaj jokate, mamica?“

Vila je roki, pogledala kvišku ter šepetala: «Mavrica božja!» Omedlela se mi je zgrudila v naročje. — Oh, ne bodem je videl nikdar več!

Taki spomini na mojo mater se mi iz daljnega neba detinstva, bliščijo v dušo, kakor kadar se iz daljnega obzora včasih zablisne. Nekoliko teh sem napisal, da bi vsaj megleno naslikal podobo svoje matere ter ž njo mnogo in mnogo drugih mater slovanskih. Prepričan sem, da marsikateri, ki čita te kratke obrise, se zamisli v ono dobo, ko je v naročju materinem sanjal, ter najde v svojem srca jednake spomine. Da, narod slovanski ima še mnogo dobrih, čednostnih, po-božnih, potrpežljivih in delavnih žen in mater — in zato lahko upa v slavno in veselo bodočnost. Narod, ki mu primanjkuje enakih žen — bodisi še tako izobražen — je izgubljen, obsojen v grobl.

A, kdo vcepuje našim materam te čednosti v srce?

Ta, ki nam je dal naš jezik, naše pesmi in „duše n žne v telesu krepkem — naš Oče!

Moja mati je temu jasni dokaz.

Žela je travo na pokopališču. Bilo je po letu in solnce je tonilo za gore. Trgal sem pri zidu maline iz grma. Ozrl sem se po materi — klečala je pri zaraščenem grobu.

„Mamica, kdo leži tu?“ sem vprašal.

„Teta.“

«Kje leži babica in dedek?»

Mati je vzdihnila ter pokazala z roko čez gozd: «Tam v Želetavi.»

«Toda zakaj?»

„To ti povem drugič; danes nimam časa. Pojdi, greva!“

Drugi dan je bila nedelja. Sedeli smo okrog matere v vrtu. Bili smo vsi prestrašeni. Pravkar je prenehala zvoniti plat zvona — v sosedni vasi je gorelo. Ljudje iz naše vasi, so hiteli tja na pomoč. Mi smo jenjali igrati in smo bežali k materi. Stala je z malim bratcem v naročju, gledala valeči se dim in molila k sv. Florijanu.

„Mama, kako se je vžgalo?“

„Bog vé! Gotovo so se igrali otroci s žveplenkami in zapalili. Glejte, sedaj jim go i streha in gotovo bo zgorelo še več hiš. — Nikdar se ne smete igrati s žveplenkami!“ In pravila nam je, kako je razun nekaj hiš, pogorela cela Želetava.

«Vi ste to videli?»

„Kako ne, saj sem bila rojena tam. — Pojdite, sedite, zvečer pa molite za te nesrečne pogorelece. Da, ljubi otroci, nesreče še ne poznate. — Imate očeta in mene — ali jaz! Svoje matere nisem poznala; umrla je takoj po mojem rojstvu. Oče se je zopet oženil in ko sem bila stara pet let, odnesli so tudi njega na pokopališče. Imela nisem nikogar več. Mačeha se je zopet omožila in oba z očmom sta me mučila in trpinčila. Šole niti videla nisem. Komaj sem bila stara osem let, so me že pošiljali na tlako. Zgodaj zjutraj so me zbudili, dali mi košček ovsenega kruha ter me spodili na grajsko njivo. Ko so opoldne drugim nosili kosilo, ni meni nihče ničesar prinesel. Sedela sem kje v kakem kotu, ter jokala od žalosti in gladu. Kadar mi je dal kdo nekoliko ostankov, takrat je bil za me srečen dan! —

Nekoč me je opazila oskrbnikova gospa. Prišla je k meni ter me vprašala:

«Zakaj jokaš, dekletce?»

«Lačna sem!»

«Kaj ti niso prinesli kosila?»

„Meni ne nosi nihče.“

Za božjo voljo, to so ljudje! Čegavo si dete?»

Povedala sem ji vse. Vzela me je seboj v kuhinjo ter mi dala jesti. Tudi krilo in ruto za vrat mi je dala ter rekla:

„Tu imaš, revica! Pridi jutri zopet. Ako bodeš vedno lepo umita in počesana, smeš priti sem vedno.“

Oči so se mi zalile s solzami. Po dolgem času je bila to prva prijazna beseda. Poljubila sem gospej roko ter radostno odšla na polje. Drugo jutro sem se zgodaj zbudila sama, umila se in

počesala, kakor sem se znala, ter odšla brez joka na polje. Opoldne sem šla, sicer boječe, zopet v kuhinjo in ko je gospa videla, da sem počesana, pobožala me je, mi dala jesti in v kratkem času me je vzela popolno k sebi. Pomivala sem posodo, varovala otroke, hodila po opravkih v mesto — skratka delala sem, kolikor so mi dopuščale moči. Drugi posli so me psovali, toda jaz sem trpela moléé, bila sem vesela, da sem imela jesti do sita. Gospa me je pošiljala — Bog ji povrni — tudi v nedeljsko šolo. Tam sem se naučila za sv. spoved, naučila sem se brati in računati. V cerkev sem šla, kadar mi je bilo le možno. Poslušati pridige je bilo moje največje veselje. Kako lepo je pripovedoval gospod župnik! — Nekoč, na praznik Imena Marijinega, je pridigal, naj nikar ne pozabimo priporočevati se Materi božji. Ona nas varuje in nam pomaga. Jaz sem si to zapomnila in od tedaj molim vsaki dan sv. rožni-venec. In glejte, otroci — Marija me ni zapustila. Skusila sem dosti — toliko, da Vam niti povedati ne morem — toda čisto vest sem imela vedno in vedno sem našla dobre ljudi, kateri so mi pomagali. Obmolknila je, mi pa sino sedeli okrog nje s solznimi očmi, kakor piščeta pred burjo okrog svoje matere. Oh, burja nas je žalostila vse, ali te, katera, bi nas vzela pod svoja krila, kateri bi zamogli potožiti svojo bol in gorje — te ni več. Štirje izmed nas, so že šli za njo v grob, le oče in jaz s starejšim bratom še potujeva po polzkem potu življenja, ter se premnogokrat spomniva na nji, proseč jih priprošnje. — Malo dobrega je užila na svetu, pa tudi njen konec je bil poln bolečin. Bolehala je dolgo in močno.

Ako jo je kdo tolažil na njeni smrtni postelji, je dejala: „Boljše je trpeti tu, kakor v vica!“

Rastla si kakor polni cvet, brez negovanja in varovanja ljudi. Nebo Ti je dalo rose in toplote solnčne: cvetela si skrita, toda črv te ni razglodal in mraz Te ni popalil. Dobojevala si. Na trnju Tvojega življenja se Ti sedaj razcvetajo večne rože!

Medvedji lov.

(Spisal Ivan Benedik)

Lovretovec je bil grajščinski lovec. Sitna se mu je zdela ta služba, kajti stikati za lovskimi tatovi, katerih je bilo v njegovem okrožju veliko, ni posebno prijetno.

Prav danes je naletel na srnam nastavljene zanjke in nevoljen in čmeren je stopal proti domu. Sumničil je črevljarjevega Ludvika, najprebrisanejšega zloglasne tolpe. Sum-

nja se mu je zdelo opravičena tembolj, ker je našel tudi sled krvi, ki je držal proti njegovi koči. —

Na njegovo ovadbo so preiskali črevljarjevo kočo in našli že nasoljeno srno. Ludvika so potegnili v zapor in mu naložili povrnitev škode.

Cele dolge štirinajst dni je pogledaval Ludvik skozi omreženo okence in razmišljal, kako bi se maščeval nad grajskim lovcem.

Prišel je iz zapora, sneg je baš pobelil raven in log. Ludvik je vzel sekuro ter obtesal iz lesa čudna podplata, katera si je potoma navezal na nogi ter capljal v gozd. Hodil je kake četrt ure po gozdu, ko je došel do skalnatih votline. Tam je navezal vejevja in ga nabasal v šešito rujavo vrečo, katero je prinesel seboj. To je zavalil v temačno votlino, obrnil svoja čudna podplata na nogi, tako, da so stopinje kazale zopet proti votlini in krenil je veselo po drugi poti domov.

Baš je sladko legel za peč, ko zašliši lovski rog.

Grajsčinski veliki hlapec je šel slučajno ob gozdu in zasledil medvedove stopinje.

Lovretovec je urno sklical nekaj kmetov in hlapcev. Dobro oboroženi so stopali prav po vojaški proti gozdu. Nekaj korakov pred njimi pa je hitel Lovretovec in sledil stopinje. Komaj hodijo četrt ure po gozdu, že odskoči dolgi Lavretovec in pove, da so baš sedaj pred votlino, kamor drži še drugi sled stopinj.

Lovretovec je tihoma lezel proti votlini in napeňjal oči, drugi pa so se postavili v nekak polukrog. Kar jim pomigne Lovretovec in vsi se pomaknejo tiho do njega.

„Glejte! prav pred izhodom leži kosmatinec“ kaže jim Lovretovec. „Pomerite vsi vanj in ko rečem: tri — ustrelite, a dobro...!“

Ustrelili so prič strahoma, drugič... tretjič pa niso več streljali, kajti iz votline ni bilo niti enega medveda.

Osvetlili so rujavi predmet in ga potegnili iz votline. Bila je obsežna vreča, polna dračja in vejevja.!

Vsi so se do srca smijali Lovretovcu, najbolj pa se je režal črevljarjev Ludvik, ko je o tem govorila vsa vas.

DANICI.

(Speval H.)

Zvezda leskeča,
zgodnja danica,
svitla prelepa
zvezd si kraljica.

Ko se na tujem
na te oziram,
rosno oko je, ...
solze otiram.

Ti mi slovenska
rodna krajina,
tužna, teplana
bogaš spomina.

Kdaj pač posvetiš,
Zvezda prekrasna
Mojemu domu?
Oh, ti si kasna!

Žarke svobode
zlij mi čez njega,
teme sovražne
lesk tvoj naj zbeга!

Kaj bereš?

(Piše Zvonko.)

(Konec.)

3) Kako grozno razširjene so te knjige se razvidi iz tega, da so v velikih mestih trgovci s samo takimi knjigami. Dokazano je tudi, da so prej revni trgovci in prodajalci takih knjig v malih letih postali milijonarji. Te je umevno.

Stroški ene take povesti znašajo navadno 25.000 K. To pa ni veliko, če se pomisli, da se prvi snopič tiska v 100.000 izvodih. Prav v tolikih se tiskajo tudi drugi, tretji in četrti. Peti in nadaljni se tiskajo samo v 20.000 ali 10.000 izvodih. Prvih pet snopičev se daruje kolporterjem ali ponujacem. Od šestega naprej prinese vsak snopič založniku 5 vin. Če se je tiskalo enega snopica 5000 izvodov, znesejo 250 K. Če ima ves roman 100 zvezkov, je vseh zvezkov skupaj 500 tisoč in dobička 25.000 — in stroški so pokriti. Zadostuje torej izdaja 5000 izvodov, da se poravnajo stroški. Kar je pa nad 5000 iztisov, je dobiček židov! Tiska pa se do 200.000 izvodov, — je torej dobička 200.000 manj 5000 izvodov, to je 195.000 × 20 vinarjav. Množite toraj 195000 z 20 in dobite dobiček, katerega ima žid pri vsakem romanu, to so ogromni tisočaki.

Naslov teh knjig se glasi nekako čudno: „Črni Jurij“, „Grofica beračica“, „Beračeve skriv-

Slovenci in Slovenke!

Spomnite se družbe sv. Cirila in Metoda.

nosti“ itd. V teh knjigah se popisujejo neverjetne in nemogoče dogodbe. Popisujejo se strašne prikazni, grozna hudodelstva, grehi... Vse je naperjeno na to, dragi narod, da ti povzroči duševno in gmotno škodo.

Kako dobri bi bili oni vinarji za domače potrebe — a dišijo židu in on te zmami, da mu jih daš — v svojo lastno škodo!

Zračunaj, koliko te stanejo n. pr. «Beračeve skrivnosti»! Agent pravi, ko pride prvič v hišo, da bode izšlo samo 20 zvezkov; ko pride dvajseti zvezek, pravi, da jih pride še deset itd.; naposled jih je 20, 60, 101. Vzemimo, da jih je 100. Sto zvezkov po 20 vin. je 2000 vin. to je 20 K. Toraj te stanejo „Beračeve skrivnosti“ 20 K., pa niso vredne 20 vinarjev.

Kaj pa bi si lahko kupili za 20 K., kake knjige si naročili?!

Vprašal bi pa še rad, kako korist se ima od teh knjig. Morda čitatelja kaj poučijo? Nikakor, samo glavo polnijo z raznimi zbeganimi mislimi. Med delom se vedno misli na to, kar se je bralo. Vedno te mika, da čitaš naprej, naprej in delo zaostaja. Kedo trpi? Kdo drugi, nego, ti Slovenec, ti Slovenka — in tvoj bližnji. Kdo ima pa dobiček? Nemški žid. On se smeje, ko te je opeharil za lepe kronice.

4) Par resničnih dogodkov nam zamore pokazati, kako škodo zamorejo napraviti take knjige.

L. 1892. je neki Ignacij Echhardt ubil svojo ženo. Pred sodnijo je priznal, da je storil to, ker je prišel ob vero radi čitanja slabih knjig.

V Berlinu je neka dekla Augusta Machus ubila svojo gospodinjjo. K djanju so jo zapeljale slabe knjige

L. 1894. je razburila ljudstvo grozna novica. Dva otroka 13 let star deček in 9 let stare deklica sta se vrgla v Donavo. Čitala sta vedno zapeljive knjige.

«Strašno je kar pripoveduje neki kaznilniški duhovnik. Le-ta je bil priča, kako je nek pisatelj takih knjig prišel v jeco, da bi tam govoril s hudodelniki o tem in onem, in tako dobil gradiva za svoje umazane povesti. Dva hudodelca sta tega moža spoznala kot pisatelja umazanih knjig, ter sta mu rekla: «Vi zaslužite verige, katere midva nosiva. Midva sva tukaj, ker sva čitala vaše umazane knjige in živela po vaših izprijenih nauk, in ker sva zapeljala dve ali tri osebe. Vi pa ste na tisoče ljudi zapeljali in jih vsak dan zapeljujete s svojimi brošurami.»

In res, svet pošilja hudodelce, ki vznemirjajo družbo v jeco — medtem, ko prave povzročitelje nesreč in nemira časti in čišla.

Pisci takih knjig so res povzročitelji nesreč in nemira, ker podirajo v srcu mladih ljudi to,

kar so sezidali stariši in vzgojevatelji z velikimi težočami.

Slovenci, Slovenke, proč s takimi knjigami! Če imamo v enem vodnjaku čisto, v drugem umazano vodo, gotovo ne bomo zajemali in pili iz umazanega vodnjaka. Sezajmo po čisti vodi, po dobrih in poučnih knjigah. «Grofica beračica» nas stane približno 20 kron. Za ta denar bi si lahko naročili na Mohorjevo družbo 10; a li pa na „Družinskega prijatelja“ 7 let — in kmalu bi imeli v hiši knjižnico koristnih in poštenih knjig. Odprimo torej oči. Ko pride oni agent, pokažimo mu uljudno vrata. Lahko mu tudi povemo, da znamo, kak dobiček imajo oni s temi malovrednimi knjigami, ki ljudstvo samo razburjajo in kvarijo.

(Narodni kolek) se je prodajal v Trstu — prvič na veselici — na slavnosti „Kola“. Povsod „odprimo bratje, živ studenček...!“

K o l e d a r č e k .

Julij.

16. 5. **pobinkoštna nedelja.** (Evangelij: O farizejski pravičnosti.) Škapul. D. M. Karmin. S. Rajnelda. Ščep ob 4 uri 29' zvečer. Vreme vroče. — 17. **ponedeljek.** S. Alež. sp. — 18. **torek.** Kamilo, Miroslav (Friderik.) — 19. **sreda.** Vincencij Pavl, sp.; Marina, dev. — 20. **četrtek.** Marjeta a. m.; Elija pr.; Severij. — 21. **petek.** Danijel, prer.; Olga. — 22. **sobota.** Marija Magd. spok.; Teofil muč. — 23. **VI. pobinkoštna nedelja.** (Evangelij: Jezus nasiti 4000 mož) Apolinar, škof; — 24. **ponedeljek.** Kristina dev., muč.; Roman, muč.; Vladimir. — **Zadnji krajec ob 2 uri 6' popoldne.** Vreme: Nekoliko dežja. — 25. **torek.** Jakob, apostol, Krištof, muč.; Valentina. — 26. **sreda.** Ana, mati M. D. Valentin, škof. — 27. **četrtek.** Pantaleon, muč.; Natalija, muč., — 28. **petek.** Inocencij, papež. Viktor, mnč. — 29. **sobota.** Marta, dev.; Beatriks, dev. Olaf. kralj.

Kaj pravi politika?

Avstrija-Ogersko Državni zbor. V petkovi seji proračunskega odseka je bil sprejet predlog vlade; da se namreč ustanovi v Reveltu na Tirolskem italijanska pravna fakulteta. S tem Italijani niso zadovoljni. Ob tej priliki je govoril za slov. vseučilišče posl. Robič. Minister Hartel je odgovoril, da hoče vlada dano besedo, da se ustanovi vseučilišče, tudi izpolniti. V soboto pa je imela zbornica zadnje sejo in je rešila predlogo o železniških kreditih. Potem ko je zbornica odobrila Grossov predlog, naj vlada skliče državni zbor v vsakem slučaju, ako je potrebna odločitev z ozrom na ogrske dogodke, so se razšli poslanci na počitnice. V tem zasedanju je vlada dobila vojaške novice, začasni proračun, kortno deputacijo, avtonomni carinski tarif, nove kredite za alpske železnice in trgovinsko pogodbo z Nemčijo. — Cesar se je že podal na letovišče v Išč. Sprejel je ogrskega ministrskega predsednika Fe-

jervarija, ki mu je poročal o položaju in o svojih pogajanjih z združeno opozicijo. — Z ozirom na prihodnje občinske volitve v Trstu je važno, da je najvišje s dišče odločilo, da imajo tudi državni uslužbeni i volilno pra ico Tržaški liberalci ne morejo skriti svoje nezadovoljnosti nad to odločitvijo. — Pri vojaških vajah v okoli i Pulja je umrl en vojak vsled vročine, mnogo pa jih je obolelo.

Balkan. Albanci so sklenili na nekem shodu, da iztrebijo vse kristjane. Napadli so že trikrat mesto Kromlija. Srbsko prebivalstvo beži pred temi divjaki. — Te dni bo proglašen srbski prestolonaslednik Jurij polnoletnim. Ob tej priliki bo pomiloščenih več časnikarjev, ki so bili obsojeni. — Bolgarska bo menda proglašena za kraljestvo dne 2 avgusta.

Rusija. Žalostne novice prihajajo zopet iz te države. Nesrečni vojski se pridružujejo upori in nemiri doma. V več mestih južne Ruske so bili upori. Povod je dal zlasti upor na vojni ladji «Potemkin». Ker se je neki vojak v imenu tovarišev pritožil zaradi slabe hrane, ga je oficir kar presekal s sabljo. Drugi vojaki so tedaj skočili na oficirje, nekatere pomorili, druge pa vrgli v morje ter odrekli pokorščino. Polastili so se ladje in

pripluli pred Odeso, katero so bombardirali. Upori so nastali tudi na nekaterih drugih ladijah. Slednjič je «Potemkin» priplula v romunsko luko Konstanca ter se je udala. Romunske oblasti so izročile ladjo zopet Rusom, vojakov pa nočejo izročiti. — Na mestnega glavarja moskovskega Šuvalova, je neki človek streljal in ga umoril.

Francija. Spor med Nemčijo in Francosko zaradi Maroka je poravnan. V franc. zbornici je prečital minister Rouvier izjavo, da je Francija voljna se udeležiti posvetovanja o rešitvi maroških spornih vprašanj. Obe državi pripozna suvereniteto sultanovo in nedotakljivost in gospodarsko svobodo Maroka — Konkordat na Francoskem je odpravljen.

Na Angleškem mislijo preosnovati volilni red. — Govori se, da ponudijo Norvežani kronodanskemu princu Karlu.

Vojska Grof Komura je že odpotoval v Ameriko, da se udeleži kot japonski odposlanec posvetovanja o miru. — Z lahkostjo so se polastili Japonci ruskega otoka Sahalina. Rusi se niso mnogo ustavljali. — Admiral Birilev se je vrnil iz Vladivostoka v Petrograd. V Mandžuriji je sedaj mir.

* * * NOVICE * * *

(† **Monsignor Urban Golmajer**) Dne 2. julija 1905. je preminul v Tomaju na Krasu veleč. gosp. Urban Golmajer, bivši župnik-dekan tomajski, č. kanonik vitez Franc Jožef. reda, č. občan tomajski, ustanovitelj tamkaj deklliške šole (zavoda) «Elizabetišča», vrl. narodni boritelj, vnet za blaginjo naroda, narodno prosveto, narodnjak z dušo in telesom. —

Porodil se je dne 21. maja 1820 v Žirovnici na Gorenjskem blizu Blejskega jezera. Študiral je dve leti na univerzi, toda radi slabotnega zdravja je moral juridične nauke popustiti, ter je vstopil v semenišče. Bil je vzoren duhovni, gorec častilec sv. Rešnjega Telesa ter preblazene Device Marije. Posebno mu je bilo na srečo šolstvo, in ko je še služboval v prvih letih v zapuščeni Istri, je kar brezplačno poučeval ali je pa celo še on otroke obdarjeval, samo, da so se udeleževali šolskega pouka, katerega je predaval v svojem stanovanju. Prebil je marsikatero bridko, a obupal nikakor ni. Pospesheval je vinarska, pevska in druga društva, ter bil tudi če je le mogel vrl. sotrudnik. Krona vsega njegovega vsestranskega truda, vrhunec njegovega delovanja, je pa deklliška šola

(zavod) «Elizabetišče» v Tomaju, v katerem poučujejo č. šolske sestre. Da je to ustanovil to je bila njegova vedno srčna želja, katera se mu je tudi spolnila. Še prej pa je večkrat dejal: «No, kadar to dovršim, potem pa le naj umrem.» In res dolgo ni gleda. rad svojega truda, ker poklical ga je Večni k sebi v 86 l. starosti kjer bo vžival večno plačilo za svoje nevenljive zasluge.

Pogreb je bil sijajen; zastopana je bila mnogoštevilna duhovščina, uradništvo, deklice zavoda in ljudskošolski učenci, ter ogromna množica ljudi iz bližnjih in daljnih krajev. Blagi pokojnik je bil splošno priljubljen duhovnik, vzoren učitelj in vzgojitelj. V miru počivaj blaga duša, po tebi pa večni spomin!

(Trst.) — Romanje slov. Marijine Družbe na Brezje izvršilo se je v najlepšem redu. Romanjev je bilo okoli 600 z osmimi duhovniki. Prišedši na Otoče, zvrstili smo se v procesijo in pevajoči pesmi Marijine in moleči rožni venec. podali smo se v dolgi vrsti k Mariji Pomagaj. Večerni hlad in zelenje vse na okoli nas je odškodovalo od truda prestanega v železniških vozovih. Na Brezji pričakali so nas verni Marijinega sve

tiša s cerkveno zastavo in peljali pred prestol Marije Pomagaj. Vsi romarji so bili ginjeni od svetosti kraja in ljubeznega sprejema. Po navdušenem pozdravu od strani enega o frančiškana so bile pete litanije M. B. z blagoslovom in romarji so se šli eno malo oddahniti na sveži zrak. Uro češčenja, ki je bila napovedana, ni bilo mogoče moliti, ker je bilo prekasno, a se je molila drugi dan popoldne; prav pa so začeli kmalo spovedovati oo. frančiškani in romarski duhovni. Nekateri spovedniki vso noč niso šli spat. V jutro ob 5. uri bila je pridiga in sv. maša s petjem. Peljali so prav vbrano cerkvene pevke „Marijine Družbe“ pod vodstvom gene. A. Reichmann na Brezji in na Bledu. Zatem pa so v cerkvi eni spovedovali, obhajali, maševali, zunaj pa se pripravljali se za izlet na Bled. Voze dobiti je bilo precej težko, zato so šli eni na Otoče na železnico, mnogi peš, ki so bili za napor obilno poplačani s tem, da jim je bila priložnost poljubiti svetinjo sv. krvi Jezusove v Radoljici. Nobenemu ni bilo žal, da je šel peš, pač pa so zatem mnogi rekli, da bi bili tudi šli še tako daleč peš, če bi bili znali. Okoli 10 $\frac{1}{2}$ zbrali so se romarji na Blejskem otoku, kjer jih je domači župnik slovesno sprejel s cerkveno zastavo in slovesnim pritrkavanjem. Pridigoval je g. župnik Šašel in maševal g. Vranjac, cerkev je bila natlačeno polna, ker je bilo samih romarjev okoli 500. Na koncu je župnik Oblak priporočal romarjem, naj zvesto hodijo z Marijo, — Oni z Marijo, Marija z njimi. V Trst smo se srečno vrnili ob 10 $\frac{1}{2}$ po noči. Kakor je bilo videti so romarji s srčno pobožnostjo častili M. Božjo in gotovo je Marija marsikateremu olajšala težavo, zavoljo katerih je pri nji iskal pomoči. Dolžnost naša je prav iz srca se zahvaliti oo. frančiškankom varhom Marijinega svetišča na Brezju, č. g. župnikom na Bledu in č. g. Radoliškemu župniku za vse prijaznosti ki so jih z izredno prisrčnostjo skazali romarjem. Dasi je bila vožnja v železničnih vozovih precej vtudljiva, bili so vendar vsi veseli in zadovoljni, ker so se v njih srčne želje tako lepo spolnile. Čutili so vsi, da le pri Mariji je pravo veselje doma.

(Desetletnica trž. pevskega društva „Kolo“ se je slavila 9 t. m. v „Narodnem domu“ pri sv. Ivanu. Udeležba občinstva je bila ogromna: zbralo se je gotovo nad 4000 oseb vseh slojev, iz Trsta, okolice Krasa in Istre. Veselico je otvorilo dično „Kolo“. Ko je odpelo pesmi: „Za dom“ in „Bolgarska“ je predsednik „Kola“ g. M. Cotič v jedrnatem, burno odobranem govoru povdarjal važnost pevskega društva in očrtal zgodovino „Kola“. Nato so medsebojno tekmovala ostala pevska društva. Za zaključek so se združila vsa društva in veličastno je zabučal „Morje Adrijansko.“ Toda

ker ploskanje ni hotelo poleči, zapela so društva še skupno: „Slovenac in Hrvat“ in „U boj!“ — Pred in po petju pa je svirala vrla sv. Ivanska godba.

Po veselici so bili umetni ognji, ples in prosta zabava.

Vrlo pevsko društvo „Kolo“ zamore pač s ponosom zreti nazaj na ta dan, kot na mejnik nove, še živahnejše dobe — za narod in domovino.

Bralno in pevsko društvo „Slovan“ v Štanjelu je slavilo dne 2. t. m. svojo prvo prireditev ob sodelovanju povabljenega, širokoznanega, trž. pevskega društva „Kolo“. — Rodoljubno navdušeno „Kolo“ je vsprejelo društvo „Slovan“ s zastavo ob lepem slavoloku; zadaj pa je bilo vse polno občinstva. Tudi potoma v Štanjel je bilo pozdravljeno v Koprivi od tamošnjega pvskega društva „Zarja“ s zastavo.

Slavnost je vspela, kljub neznosni vročini, sijajno. Gospod nadučitelj Grahli pa je pozdravil občinstvo v pomembnem govoru, zatrjajoč živo potrebo pevskega društva. — Po veselici je bil ples in prosta zabava.

(Iz Ljubljane.) Kako lepi so vspehi mladeniške organizacije, pokazala je zopet petindvajsetletnica vrlega „Katoliš. bralnega društva“ v Gorjah pri Bledu. Nepozabne slavnosti se je udeležila tudi „Slov. kat. soc. zveza“ v Ljubljani s precejšnjim številom, kakor tudi „Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov“, katero je vzbudilo občeno pozornost, radi svojega krasnega petja. Izletniki smo medpotoma obiskali tudi Bleško jezero, katero ravno zdaj kaže klič kranjske dežele. Po sv. maši na otoku katero je daroval č. g. Smolnikar, smo se podali v Spodnje Gorje, kjer so nas čakali vrlji gorjanski fantje na konjih v narodni noši in še sedem drugih društev s zastavami, ter velika množica ljudstva, ki je nas radostno pozdravljala.

Po lepi cerkveni slavnosti so nas gorjanci povabili na rojstni dom slov. pisatelja in ustanovitelja tamošnjega „Bralnega društva“ Matija Tonejca (Samostala), kjer je nadučitelj g. Žirovnik v krepkih besedah vspodbujal mladeniče za narodno delo. Na to je sledil banket na katerem je bilo v resnici izvrstno. — G. edališko predstavo; „Divji lovec“, so gorjanski diletantje vprizorili z največjo pohvalo od strani ogromnega občinstva: strmeli smo na nastopu hrabrih mladeničev in krepostnih deklet, vendar pa splošno veselje ni kalil nihče.

V korist Prešernovemu spomeniku, bo v Ljubljani 16. julija „Pri zvezdi“ velika veselica, za kar se že zdaj pripravljajo v to potrebne stvari. „Slov. krščansko soc. zveza“ kaže lep napredek; nadaljujejo se podočni sestanki: socijalni tečaji, govorniška šola, petje itd.

Naša slika.

Stolna cerkev sv. Justa v Trstu je ena najbolj častitljivih stavb iz krščanske starodavnosti. Na podrtinah poganskega templja so proti koncu IV. stoletja zgradili krščansko cerkev, posvečeno Marijinemu vnebovzetju. Od te bazilike obstoji še sedaj vsa srednja ladja in dragoceni mozaik v polkrogu za oltarjem. V začetku VI. je dal prvi tržaški škof Frugifer zidati poleg še drugo cerkev v čast sv. Justu, muč. V 14. stoletju so sklenili iz obeh cerkvâ narediti eno samo cerkev. Prostor med obema cerkvama so porabili za glavno ladjo, ki je vsled tega nekoliko nepravilna. Cerkev te oblike, kakoršno ima sedaj, je bila posvečena 1385. l. Široki zvonik pred cerkvijo so dogotovili 1337. l.

Drobtine.

Varujte se nevarnih iger! Nekje na Ruskem so otroci iz ljudske šole igrali „Japonce in Ruse“. Sovražnik je bil premagan in poveljnik obešen. Ko je obešeni deček začel smrtno drhteti, so vsi prestrašeni zbežali — in ko je prišel zdravnik, je našel dečka mrtvega. Pozor na otroke!

Zanimiv račun je sledeči :

1	krat	9	in	2	je	11
12	„	9	„	3	„	111
123	„	9	„	4	„	1111
1234	„	9	„	5	„	11111
12345	„	9	„	6	„	111111
123456	„	9	„	7	„	1111111
1234567	„	9	„	8	„	11111111
12345678	„	9	„	9	„	111111111
123456789	„	9	„	10	„	1111111111

Pijanec se spreobrne, ko se v jamo zvrne — tako veli naroden pregovor. Da je možna izjema, vidiš v današnjem odstavku igre „Dan sprave“.

Za kratek čas

Mlad postopač se je začel pretepati s premožnim, lepo oblečenim dečkom. Na vpitje dečka je odprla njegova mati okno in zakričala postopaču: „Čakaj, paglavec, jaz ti hočem pomagati.“ — „O, ostanite le gori,“ je odgovoril postopač, „jaz ga že sam zmorem!“

Izgovor. M a t i : „Ti predni fant! Padel si in sedaj tako hlače brišeš, da bodo takoj obrabljene.“ **J a n e z e k :** „Odpustite, mamica! Dobro ste videli, da sem padel tako naglo da nisem imel časa sleči prej hlače“

Svarilo. Ž e n a : „Poglej, France, ta krava je bila vedno bolj pametna kakor ti. Še nikoli ni pila čez mero.“ **M o ž :** „Ko bi jaz pil vodo in ne vino — bi tudi vselej zmerno pil.“

Dober otrok. „Minka, kje je kos potice, ki je bil popred na mizi?“ „Dala sem ga neki deklici, ki je bila zelo lačna.“ No si že pridna; lačne nasičevati je delo krščanskega usmiljenja. „Kdo pa je bila tista deklica ki si ji postregla?“ „To sem bila jaz.“

Se bo kadilo. Srečal je mojster Japlec kmetiča, ki je zamišljen nesel dolgo cev za peč.

„Očka, tu se vam bo kadilo“ — reče naglo mojster kmetiču. Siromak kmetič gleda in misli, kje bi mogla cev puščati, ker je dobro kovana, ter reče :

„Ne bo ne! — „Pa čemu ste jo tedaj kupili, če ne bo kadila?“ Kmet se spomni na šalo ter gre smejuje naprej.

UGANKE

Rešitev ugank priobčenih v zadnji številki: 1. vrat—vrata, 2. želo—želod, želodec.

Pravilno so jih rešili: Nabergoj Josip, v Trstu, Marija Masle v Ljubljani, Alojzij in Andrej Kervišar v Trstu, Kjuder Albin v Barkovljah, Franc Milkovič v Gropadi, Pustišek Mihael na Zdolah, Vodopivec Vinko v Kamnjah, Česnik Miroslav v Rojanu, Vršič Micika v sv. Juriju ob Ščavnici, Debevc Franc na Kožljeku, Brezigar Ljudmila v Doberdobju, Roza Mahnič v Dekanih, Števo Erman v Ljubljani, Nabergoj Frančišek, Makarovič Marica na sv. Gori, Anica Gorjup v Rojanu, Janez Benedik v Rovtah, Kersnik Leopolda v Pevni in Škinkovec Filip v Beli.

Srečo je imel takrat g. Filip Škinkovec v Beli.

Nove uganke

1) Skozi okno skoči,
okno pa ne počí.

(Mihael Pustišek.)

2) Katera gozdna žival je lena
pa hitra ob enem?

(Janez Benedik)

3) Prijazna lučica sveti se v temini,
nešteto vidim jih po gori, po dolini;
še lepša luč zmot teme razvetli,
če pri besedi prvi prve črke ni

Razpišemo navadno darilo pod navadnimi pogoji. Čas zglasitve do 26. t. m.